

College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel
2012RGW86

Datum	: 11 september 2012	Nummer PS	:
Afdeling	: FLO	Commissie	: RGW
Steller	: M. Hoefsloot	Portefeuillehouder	: Krol
Registratienummer	: 80BDD7C5		

Titel : Provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 4
Toelichting	pag. 5-6
Bijlage(n):	1. Notitie ‘Scenario’s voor de provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit’ 2. Evaluatie adviseur ruimtelijke kwaliteit 3. Begrotingswijziging

---

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Met de nieuwe Wro en de verschuiving van taken van het Rijk naar provincies, zijn er voor provincies andere rollen gaan ontstaan op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en bij de realisatie en het behoud van ruimtelijke kwaliteit in de provincie. De nieuwe ontwerp-PRS 2013-2028 luidt dan ook een nieuw tijdperk in: de definitieve overgang van toetsingsplanologie naar ontwikkelingsplanologie. Ontwikkelingsplanologie kenmerkt zich door het sturen op ruimtelijke kwaliteitsdoelen en door het bieden van maatwerk bij ontwikkelingen die bijdragen aan deze kwaliteitsdoelen. Vooraf opgestelde gedetailleerde regels en criteria werken hierbij vaak beperkend en worden in de nieuwe PRS (en de PRV) dan ook tot een minimum beperkt. De ruimtelijke kwaliteitsdoelen staan voorop, deze zijn randvoorwaardelijk bij nieuwe ontwikkelingen. Dit vergt vooral vóór in het ontwikkelproces veel afstemming, tussen initiatiefnemer en gemeente en op een hoger abstractieniveau tussen gemeente en provincie. Door een combinatie van een aantal strategieën willen we gemeenten, organisaties en initiatiefnemers stimuleren om niet vanuit regels en criteria, maar vanuit kwaliteit te gaan denken. Dit gaat echter niet vanzelf, zoals verschillende zienswijzen op de ontwerp-PRS ook duidelijk kenbaar maken.

Al in 2008 is door uw Staten een structureel budget beschikbaar gesteld voor de inzet van onafhankelijke advisering op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. Het budget voor ruimtelijke kwaliteit is bedoeld om de provinciale organisatie te ondersteunen bij de vertaling van de provinciale kwaliteitsdoelstellingen naar de gemeentelijke (ontwikkel)praktijk. Dit statenvoorstel bevat een voorstel voor de voortzetting van de inzet van het budget voor ruimtelijke kwaliteit voor de komende jaren en een bezuinigingsvoorstel.

Voorgeschiedenis

Uw Staten hebben in 2008 structureel budget beschikbaar gesteld voor onafhankelijke advisering op het vlak van ruimtelijke kwaliteit. Het beschikbare budget bedraagt €150.000,- op jaarbasis. Hier wordt tot op heden de inzet van een onafhankelijke adviseur en divers onderzoek uit betaald. In de commissie Ruimte, Groen en Water van 2 april 2012 is de evaluatie van de inzet van de adviseur ruimtelijke kwaliteit besproken.

De commissie heeft toen voorgesteld om ook andere mogelijkheden voor de provinciale inzet op het gebied van ruimtelijke kwaliteit nader in kaart te brengen. Bijgesloten notitie bevat een vergelijking van de door de commissie voorgestelde scenario's en diverse aanbevelingen voor de inzet van de provincie op het vlak van ruimtelijke kwaliteit. De notitie sluit af met de aanbeveling om de inzet op ruimtelijke kwaliteit voort te zetten door middel van inhuur van een externe adviseur, met in acht name van een aantal belangrijke lessen uit de analyse:

- Besteed maximaal €100.000,- per jaar uit het kwaliteitsbudget aan de adviseur, streef naar inzet van drie dagen per week en voer daarbij de aanbevelingen uit de bijgevoegde analyse en de evaluatienotitie door;
- Streef naar (gedeelde) vergoeding van de inzet van de adviseur uit projectbudgetten, om het draagvlak voor de advisering zo groot mogelijk te maken en de mogelijkheden van de advieseenheid te vergroten;
- Zet het resterende budget in voor onderzoek en voor promotie via bijvoorbeeld een jaarlijkse Kwaliteitslezing en inzet vanuit de Utrechtse onderwijsinstellingen.

Essentie / samenvatting

Op verzoek van de commissie RGW van april 2012 zijn verschillende scenario's voor de provinciale inzet op het gebied van ruimtelijke kwaliteit afgezet tegen drie doelstellingen: het externe (aanjagende) effect, het interne effect op de beleidsvorming en –uitvoering en de mogelijkheden om nieuwe kansen te signaleren en creëren. Conclusie is dat de kosten in de meeste scenario's elkaar niet ver ontlopen en dat de inzet van een onafhankelijk adviseur ruimtelijke kwaliteit gemiddeld de hoogste score behaald op de drie doelstellingen. Binnen dit scenario is tevens een structurele bezuiniging van €30.000,- te realiseren.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

De inzet op het gebied van ruimtelijke kwaliteit richt zich op het bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit van de besluiten van provincie en gemeenten, in beginsel verbonden aan hetgeen PS hebben aangemerkt als 'provinciaal belang'.

Financiële consequenties

Uw Staten hebben in 2008 structureel €150.000,- per jaar beschikbaar gesteld voor onafhankelijke advisering op het vlak van ruimtelijke kwaliteit. Binnen het voorgestelde scenario is vanaf 2013 een structurele bezuiniging van €30.000,- per jaar te realiseren door het structurele budget voor de inzet op ruimtelijke kwaliteit vanaf 2013 van €150.000,- per jaar te verlagen naar €120.000,- per jaar.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

Taken en rollen in het ruimtelijk domein en specifiek rond ruimtelijke kwaliteit ondergaan momenteel stevige veranderingen, zowel binnen de provincie (zichtbaar in de ontwerp-PRS) als binnen gemeenten. Dit vraagt om continue alertheid ten aanzien van onze rol en positie en die van gemeenten. Het verdient aanbeveling om deze veranderingen goed te volgen en hier onder meer in de periodieke evaluatie van de inzet van het budget ruimtelijke kwaliteit nadrukkelijk op terug te komen.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

In de periodieke evaluatie van de provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit nadrukkelijk aandacht besteden aan de effectiviteit van de inzet en de ontwikkelingen in het bestuurlijk krachtenveld.

Voorgesteld wordt

1. Het structurele budget voor ruimtelijke kwaliteit vanaf 2013 te verlagen van €150.000,- naar €120.000,-, waardoor er structureel per jaar €30.000,- wordt bezuinigd en de bijgevoegde begrotingswijziging vast te stellen;
2. het resterende budget in te blijven zetten voor de inhuur van een onafhankelijke adviseur voor in ieder geval de komende twee jaar, inclusief onderzoek en promotie, waarbij de aanbevelingen uit zowel de evaluatie als de notitie ‘Scenario’s voor de provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit’ over genomen worden.

Gedeputeerde Staten,

voorzitter, R.C. Robbertsen

secretaris, H. Goedhart

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 11 september 2012, afdeling FLO, nummer 80BDD7C5;

Gelezen:

1. Notitie 'Scenario's voor de provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit',
2. Evaluatie adviseur ruimtelijke kwaliteit;

Overwegende:

- Dat de overheid zich in een sturingsomslag bevindt op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, van regulering en toetsing naar sturen op het behalen van kwaliteitsdoelstellingen en maatwerk bij ontwikkelingen ten behoeve van deze doelstellingen;
- deze sturingsomslag herkenbaar is in de kwaliteitsdoelstellingen in de ontwerp-PRS 2015-2028;
- de verwachting is dat er de komende jaren veel aandacht nodig zal blijven voor de vertaling van de provinciale kwaliteitsdoelstellingen naar de praktijk;
- de provincie daarbij gemeenten, organisaties en initiatiefnemers wil stimuleren om niet vanuit regels, maar vanuit kwaliteit te gaan denken;
- de inzet van het budget ruimtelijke kwaliteit hier een substantiële bijdrage aan kan leveren;
- conform de bijgesloten notitie de inzet van het budget het hoogste scoort op de drie doelstellingen van het budget indien er gekozen wordt voor inzet van een onafhankelijke adviseur in combinatie met een beperkt onderzoeksbudget;
- er tevens een structurele bezuiniging gerealiseerd kan worden vanaf 2013 van €30.000,- per jaar door het onderzoeksbudget met dit bedrag te verminderen door actief cofinanciering van de inzet op ruimtelijke kwaliteit na te streven, wat tegelijkertijd het draagvlak van de gegeven advisering vergroot;

Gelet op:

- de in de Ontwerp Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie weergegeven kwaliteitsdoelstellingen en gekozen sturingsfilosofie;

Besluiten:

- Het structurele budget voor ruimtelijke kwaliteit vanaf 2013 te verlagen van €150.000,- naar €120.000,-, waardoor er structureel per jaar €30.000,- wordt bezuinigd en de bijgevoegde begrotingswijziging vast te stellen;
- het resterende budget in te blijven zetten voor de inhuur van een onafhankelijke adviseur voor in ieder geval de komende twee jaar, inclusief onderzoek en promotie, waarbij de aanbevelingen uit zowel de evaluatie als de notitie 'Scenario's voor de provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit' overgenomen worden.

voorzitter,

griffier,

Toelichting

1. Wettelijke grondslag

- Artikel 158 Provinciewet: college van GS voert het dagelijks bestuur van de provincie
- Artikelen 194 en 195 Provinciewet: GS doen een voorstel voor de begroting en PS stellen de begroting vast

2. Beoogd effect

De inzet op het gebied van ruimtelijke kwaliteit richt zich op het bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit van de besluiten van provincie en gemeenten, in beginsel verbonden aan hetgeen PS hebben aangemerkt als ‘provinciaal belang’.

3. Argumenten

De volgende scenario's zijn in bijgesloten notitie nader toegelicht:

Optie 1 – Inzet door eigen ambtenaren

Optie 2 – Inzet met, voor en door gemeenten

Optie 3 – Inzet door de (mede)financiering van een leerstoel of andere samenwerking met de universiteit Utrecht / andere Utrechtse onderwijsinstellingen

Optie 4 – Inhuur van specifieke inzet per project

Optie 5 – Inhuur van een onafhankelijk adviseur

Bij de vergelijking van de scenario's is uitgegaan van de volgende doelstellingen voor het kwaliteitsbudget:

1. Advisering op het gebied van ruimtelijke kwaliteit (en aanjaageffect) extern – vertaling van provinciale kwaliteitsdoelen naar object/gebiedsniveau en zichtbaar maken van verbeteringen van ruimtelijke kwaliteit in het veld, in tastbare objecten en gebiedsontwikkelingen
2. Advisering op het gebied van ruimtelijke kwaliteit (en aanjaageffect) intern – ondersteuning van de ambtelijke organisatie bij het verbeteren van ruimtelijke kwaliteit in haar beleidsontwikkeling en – documenten en bij de uitvoering
3. Signaleren en genereren van kansen voor het verbeteren van ruimtelijke kwaliteit in de provincie (verbinden externe en interne initiatieven).

De verschillende opties hebben een score gekregen voor deze doelstellingen. De scenario's 2 (met, voor en door gemeenten), 4 (inhuur per project) en 5 (inzet externe adviseur) scoren het hoogste op de eerste doelstelling. De scenario's 1 (eigen ambtenaren) en 5 (inzet externe adviseur) scoren het beste bij de tweede doelstelling. Opvallend is dat deze tweede doelstelling in het geheel niet bereikt wordt door scenario 2, de inzet voor en door gemeenten – wil men deze doelstelling bij dat scenario handhaven, dan zal er extra budget/inzet intern gepleegd dienen te worden. Bij de derde doelstelling scoren de scenario's 3 (leerstoel UU) en 5 (inzet externe adviseur) het beste. Voortzetting door middel van een externe adviseur scoort als enige goed op alle doelstellingen.

De kosten in de meeste modellen ontlopen elkaar niet veel en liggen binnen het beschikbare budget. Alleen bij het scenario waarbij kwaliteitsadviesing volledig ten laste van gemeenten wordt gebracht, zal de provincie op termijn minder kosten kunnen gaan maken. Dit scenario voldoet echter niet aan de tweede doelstelling, past niet binnen de strategie van de ontwerp-PRS en is minder realistisch gezien de financiële positie van gemeenten. Bij het scenario waarbij de inhuur vanuit de projectbudgetten

plaats vindt, kan ook met een kleiner structureel budget gewerkt worden, de totale kosten voor de provincie kunnen dan echter wel hoger uitvallen doordat er vanuit de verschillende projectbudgetten ook geld uitgegeven wordt aan advisering op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.

De meest optimale inzet vindt plaats wanneer gewerkt wordt met een externe adviseur en een beperkt onderzoeksbudget, waarbij er naar wordt gestreefd de kosten voor adviseur en onderzoek deels ten laste van de projectbudgetten te laten komen. Binnen dit scenario kan een bezuiniging van €30.000,- ten aanzien van het oorspronkelijke bedrag gerealiseerd worden. Met het resterende bedrag kan een minimale inzet van de adviseur gegarandeerd worden.

4. Kanttekeningen

Taken en rollen in het ruimtelijk domein en specifiek rond ruimtelijke kwaliteit ondergaan stevige veranderingen momenteel, zowel binnen de provincie (zichtbaar in de ontwerp-PRS) als binnen gemeenten. Dit vraagt om continue alertheid ten aanzien van onze rol en positie en die van gemeenten. Het verdient aanbeveling om deze veranderingen goed te volgen en hier onder meer in de periodieke evaluatie van de inzet van het budget ruimtelijke kwaliteit nadrukkelijk op terug te komen.

5. Financiën

Uw Staten hebben in 2008 structureel €150.000,- beschikbaar gesteld voor onafhankelijke advisering op het vlak van ruimtelijke kwaliteit. Binnen het voorgestelde scenario is vanaf 2013 een structurele bezuiniging van €30.000,- per jaar te realiseren door te streven naar cofinanciering en korting van het onderzoeksbudget.

6. Realisatie

Een nieuwe adviseur ruimtelijke kwaliteit kan in november 2012 benoemd worden.

7. Juridisch

n.v.t.

8. Europa

n.v.t.

9. Communicatie

Communicatie ten aanzien van de provinciale inzet op het gebied van ruimtelijke kwaliteit zal zich met name richten op de doelgroepen gemeenten, initiatiefnemers en maatschappelijke partijen. De aanbevelingen uit beide documenten ten aanzien van communicatie zullen daarbij overgenomen worden.

10. Bijlagen

1. Notitie 'Scenario's voor de provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit'
2. Evaluatie adviseur ruimtelijke kwaliteit
3. Begrotingswijziging